

Case Report / Olgu Sunusu

**BİR ERGENDE KOMPULSİF TARZDA SENKOP ATAKLARIYLA
OLUŞTURULAN KENDİNE ZARAR VERME DAVRANIŞI**

**A CASE OF THE SELF- HARMING BEHAVIOUR CREATED WITH COMPULSIVE
SYNCOPE EPISODES**

Çetiner ÖZCAN¹

Abstract

In this case report, self-harming behavioural pattern with recurrent syncope episodes in a 15 years old adolescent has been reviewed. In self-harm behavior, tissue damage can often be seen macroscopically. Whereas in this case, the extraordinary situation is possibility of occurrence of the hypoxic encephalopathy changes with syncope episodes created by the patient, without macroscopic tissue damage.

Key words: compulsive syncope, self-harming behavior, adolescent

Özet

On beş yaşında bir ergende kompulsif tarzda oluşturulan, tekrarlayan senkop ataklarıyla seyreden kendine zarar verme olgusu irdelenmektedir. Kendine zarar verme davranışının oluşturduğu doku hasarı, çoğunlukla dışarıdan izlenebilir. Bu vakada ise; sıra dışı olan durum, makroskobik doku hasarı olmaksızın, oluşturulan senkop atakları ile hipoksik ansefalopatik değişikliklerin gelişebilme olasılığıdır.

Anahtar Kelimeler: kompulsif senkop, kendine zarar verme davranışı, ergen

¹Ortadoğu Sağlık Merkezi
Hastanesi, Psikiyatri
Kliniği, Şanlıurfa

Corresponding Author /
Yazışma Adresi

Yrd. Doç. Dr. Çetiner
ÖZCAN
OSM Hastanesi Psikiyatri
Kliniği,
İmam Bakır Mahallesi,
Recep Tayyip Erdoğan
Bulvarı,
No: 132, Şanlıurfa
Tel: 0 532 437 29 40
0505 257 71 32

Email:

cozcan67@gmail.com

Başvuru Tarihi:
12-10-2011

Kabul Tarihi:
10-11-2011

GİRİŞ

Kendine zarar verme davranışı; tekrarlayıcı, kişinin bilinçli intihar düşüncesi olmadan, isteyerek ve amaçlı olarak yapılan, doku hasarıyla sonuçlanan kendi bedenine zarar verme davranışı olarak tanımlanmaktadır. Kişinin ortama uyum sağlayamaması ya da tahammülsüzlüğün yarattığı baskıya karşın kendine zarar vererek rahatlama durumu olarak da tanımlanabilir. Kendine zarar verme davranışı sınırdaki kişilik bozukluğu, histrionik kişilik bozukluğu, psikotik bozukluklar ve duyu durumu bozuklukları gibi psikiyatrik bozukluklarla birlikte görülmektedir. Yapılan çalışmalar kendine zarar verme davranışının 13-19 yaşları arasında başladığını belirtmektedir (Aksoy ve Ögel 2003, Brunner ver ark. 2007, Serim ve ark. 2009).

Kendine zarar verme davranışı dört ana gruba ayrılmaktadır: Tipik kendine zarar verme davranışları: Kafasını vurmak, kendine vurmak, dudak ısırma, tırnak yemek, derisini çimdiklemek ya da tırmalamak, deriyi kesmek ve sigara söndürmek, saçını yolma; Psikotik kendine zarar verme davranışları: Göz çıkarmak ve organ kesmek; Kompulsif kendine zarar verme davranışları: Saç yolma, deriyi çimdiklemek ve tırnak yemek; Dürtüsel kendine zarar verme davranışları: Kendini kesmek, kendini yakma ve kendine vurma (Serim ve ark. 2009, Sieman ve Hollander 2001).

Bu vakada, 15 yaşında bir ergende oluşan, sık gözlenmeyen, tekrarlayan senkop ataklarıyla seyreden kendine zarar verme olgusu irdelenmektedir.

OLGU

On beş yaşında, 6 kardeşin en büyüğü olan, ortaokul 3. sınıf öğrencisi, erkek hasta babası eşliğinde psikiyatri polikliniğine getirildi. Babasından edinilen bilgiye göre, yaklaşık 3 aydan beri devam eden ve günde yaklaşık 50 kez tekrarlanan boğazını sıkarak bayılma şikayeti

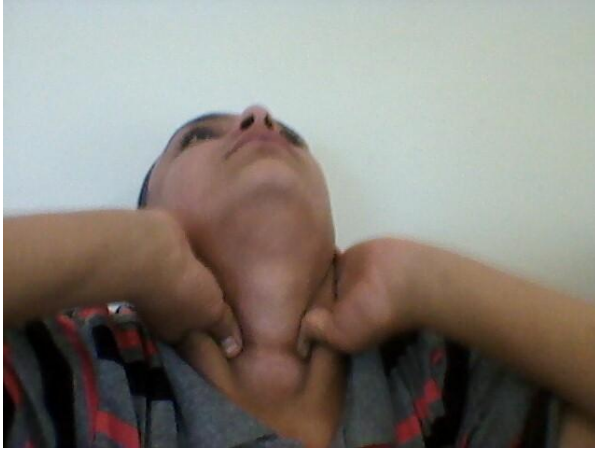
mevcuttu. Babası, çocuğuna bu davranışları bir daha yapmaması konusunda uyarmasına rağmen bunu tekrarladığını, hatta bir defasında sandalyeden düşerek başını yaraladığını, baygınlık geçirdikten sonra gözlerinde kızarıklık, halsizlik ve uykuya meyil geliştiğini ifade etmiş ve çocuğun gözlerinde oluşan aşırı kızarıklıktan dolayı çocuğun tekrar bayıldığını fark ettiğini söylemiştir.

Hastadan alınan bilgiye göre; 1 yıl önce evden ayrılarak il dışında bulunan yatılı bir okula kaydolmuş, yurttaki arkadaşlarından bir tanesi şaka olsun diyerek kendisinin boynunu sıkarak baygınlık geçirmesine neden olmuş. Bu olay, sadece bir kez arkadaşı tarafından yapıldıktan sonra kendisi bunu birkaç kez daha tekrar etmiş, her sıkıntı duyduğu, strese girdiği anlarda boğazını sıkarak (Resim 1) baygınlık geçirip rahatlama çabası yapmıştır.

Sonrasında evden ayrılmanın, ailesinden ayrı kalmanın verdiği özlemlerle yurttan ayrılıp tekrar ailesinin yanına gelmeye karar vermiş, ancak evde kalabalık bir aile ve küçük kardeşleri olduğu için annesi tarafından bütün ev işlerinin (evin temizlenmesi, alışveriş yapılması, küçük kardeşlerine bakılması, ev dışındaki işlerin takibi vs...) kendisi üzerine yıkılması sonucunda çok daraldığını, sıkıldığını, fakat bu durumdan çok rahatsız olmasına rağmen kendisinin annesine yardım etmek zorunda olduğu, bu duruma öfke duyduğu ve sıkıldığı dönemlerde boyun damarlarına her iki taraftan iki eliyle bastırıp kolları kendiliğinden düşünceye kadar beklediğini, bu arada bilincinin kaybolduğunu, kendisini rüyada ve uykudan uyanıyormuş gibi hissettiğini, böylece rahatladığını söylemiştir. Çoğu zaman bu durumun zararlı olduğunu bilmesine ve babası tarafından yapmaması konusunda uyarılmasına rağmen, stres esnasında istemsiz olarak elinin boynuna gittiğini ve bir anda kendisini boynunu sıkarak pozisyonda bulunduğunu söylüyordu.

Psikomotor gelişimi ve soy geçmişinde herhangi sıra dışı bir özellik tanımlanmıyordu. Hastanın yapılan psikiyatrik muayenesinde; hafif anksiyete ve depresif belirtiler dışında herhangi bir belirgin patoloji gözlenmedi.

Anksiyete ve depresif belirtiler için psiko-farmakolojik tedavi (50 mg/gün sertralin ve 1 mg/gün risperidon kombinasyonu) uygulanarak 2 hafta sonra poliklinik kontrolü önerildi. Buna rağmen hasta takiplerine gelmedi.

Resim 1. Hastanın boğazını sıkma davranışı

Tartışma

Kendine zarar verme davranışı; tekrarlayıcı, kişinin bilinçli intihar düşüncesi olmadan, isteyerek ve amaçlı olarak yapılan, doku hasarıyla sonuçlanan kendi bedenine zarar verme davranışı olarak tanımlanmaktadır. Kişinin ortama uyum sağlayamaması ya da tahammülsüzlüğün yarattığı baskıya karşın kendine zarar vererek rahatlama durumu olarak da tanımlanabilir. Kendine zarar verme davranışı sınırda kişilik bozukluğu, histrionik kişilik bozukluğu, psikotik bozukluklar ve duygu durumu bozuklukları gibi psikiyatrik bozukluklarla birlikte görülmektedir. Yapılan çalışmalar kendine zarar verme davranışının 13-19 yaşları arasında başladığını belirtmektedir (Aksoy ve Ögel 2003, Brunner ve ark. 2007, Serim ve ark. 2009).

Kendilerine zarar verme davranışı olan kişiler sıkıntı yaratan durumlarla karşılaşınca ya da olay akıllarına gelince bu sıkıntı yaratan düşünceleri zihinlerinden uzaklaştırabilmek için

kendilerine zarar verebilmektedirler. Ayrılık kaygısı yaşamalarının da kendine zarar verme davranışına neden olduğu belirtilmiştir. Kendine zarar verme davranışının bireysel psikodinamiği incelendiğinde, bu gençlerin kendine zarar verme davranışının daha çok yalnız olduklarında meydana geldiği ve genellikle yüksek kaygı düzeylerinde ortaya çıktığı gözlenmektedir. Bu nedenle, kendine zarar verme davranışının dış etkenlerden ziyade, yüksek kaygı düzeyinin bedensel acıya dönüştürülerek azaltılması için kullanıldığı belirtilmiştir (Serim ve ark. 2009, Skegg 2005, Webb 2002).

Gençler arasında birbirlerini şaka mahiyetinde bayılma şeklinde görülebilen bu tür vakalar, bu olguda kompulsif tarzda kendine zarar verme davranışı şeklinde gözlemlenmiştir. Kendine zarar verme davranışı çoğunlukla makroskobik olarak doku hasarıyla birlikte dışarıdan izlenebilmektedir. Bu vakada ise; sıra dışı olan durum, gözle görülmeyen ancak senkop atakları sonucu beyinde olası hipoksik ansefalopatik değişikliklerin gelişebilme olasılığıdır.

Kaynaklar

- 1- Aksoy A, Ögel K (2003) Kendine zarar verme davranışı. *Anadolu Psikiyatri Derg*, 4:226-236.
- 2- Brunner R, Parzer P, Haffner J ve ark. (2007) Prevalence and psychological correlates of occasional and repetitive deliberate self-harm in adolescents. *Arch Pediatr Adolesc Med*, 161:641-649.
- 3- Serim B, Varol Taş F, Güvenir T (2009) Ergenlerde Kendine Zarar verme Davranışı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Derg*, 16 (1) 51-58.
- 4- Sieman D, Hollander E (2001) *Self-Injury Behavior: Assessment and Treatment*. Washington, American Psychiatric Publishing.
- 5- Skegg K (2005) Self-harm. *Lancet*, 366:1471-1483.
- 6- Webb L (2002) Deliberate self-harm in adolescence: a systematic review of psychological and psycho social factors. *J Adv Nurs*, 38:235-244.